

ingediend op **1864** (2023-2024) – Nr. 1
20 oktober 2023 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor de Vervolgingen
uitgebracht door Karl Vanlouwe

van het onderzoek
van een verzoek tot opheffing
van de parlementaire onschendbaarheid
van een lid van het Vlaams Parlement

Samenstelling van de Commissie voor de Vervolgingen:

Voorzitter: Peter Van Rompuy.

Vaste leden:

Axel Ronse, Karl Vanlouwe;

Chris Janssens;

Peter Van Rompuy;

Willem-Frederik Schiltz;

Stijn Bex;

Bruno Tobback.

INHOUD

1. Situering.....	4
2. Grondwettelijke contouren en opdracht van de commissie	4
3. Standpunt van het lid	6
4. Bespreking ten gronde.....	7
5. Conclusie	8

De Commissie voor de Vervolgingen behandelde op 18 oktober 2023 een hernieuwd verzoek van het parket-generaal van Antwerpen tot opheffing van de parlementaire onschendbaarheid van Sihame El Kaouakibi. Het verzoek in kwestie werd ingediend bij brief van eerste advocaat-generaal Luc De Mot, gedateerd 10 oktober 2023.

1. Situering

De parlementaire onschendbaarheid van het lid in kwestie was al op 19 oktober 2022 opgeheven door de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement om het voor het openbaar ministerie mogelijk te maken om voor de raadkamer van Antwerpen haar verwijzing te vorderen naar de correctionele rechtbank wegens valsheid in handels- of bankgeschriften of private geschriften en het gebruik ervan, en wegens subsidiefraude.

In fine van haar advies had de Commissie voor de Vervolgingen er bij die gelegenheid op gewezen dat als eventuele aanvullende onderzoeksdaden aanleiding zouden geven tot een wijziging van de eindvordering van het openbaar ministerie, dit laatste ertoe verplicht zou zijn om opnieuw het Vlaams Parlement te vatten met een verzoek tot opheffing van de onschendbaarheid van het lid. De opheffing van de onschendbaarheid is immers steeds limitatief van aard.

De verdere gerechtelijke afwikkeling van de zaak-El Kaouakibi leidde er effectief toe dat het parket-generaal van Antwerpen bij brief van 10 oktober 2023 het Vlaams Parlement opnieuw verzocht om de parlementaire onschendbaarheid van het lid op te heffen, om voor de raadkamer van Antwerpen haar doorverwijzing te kunnen vorderen naar de correctionele rechtbank. Op de zitting van de raadkamer van Antwerpen van 28 oktober 2022 werden immers aanvullende onderzoeksdaden gevraagd door Sihame El Kaouakibi evenals door de stad Antwerpen en de Vlaamse Gemeenschap. De resultaten van het uitgevoerde bijkomend onderzoek leidden tot een aantal wijzigingen aan de eindvordering die bij het eerste verzoek tot opheffing van de parlementaire immuniteit aan het Vlaams Parlement was voorgelegd.

Met name kwamen er luidens het openbaar ministerie vier bijkomende valse facturen aan het licht die werden opgesteld ten aanzien van de stad Antwerpen. En met betrekking tot de subsidies van de Vlaamse Gemeenschap is er nu sprake van vijf valse facturen, die tot gevolg hebben dat een deel van de subsidies onterecht zijn toegekend en ontvangen. Deze valse facturen en bijhorende subsidiefraude hebben geleid tot bijkomende tenlasteleggingen. Daarnaast bleven alle tenlasteleggingen die reeds vervat zaten in de initiële eindvordering behouden.

Aangezien het bijkomend onderzoek dus ernstige aanwijzingen heeft opgeleverd van nieuwe misdrijven lastens Sihame El Kaouakibi, die nog niet vervat zaten in de vorige eindvordering, diende het parket-generaal van Antwerpen een nieuwe aanvraag tot opheffing van de parlementaire onschendbaarheid van de Vlaamse volksvertegenwoordiger in op basis van de gewijzigde eindvordering. In bijlage bij de brief van het parket-generaal bevonden zich een afschrift van die nieuwe eindvordering, een afschrift van de oproepingen voor de raadkamer van 26 oktober 2023 met het oog op de definitieve regeling van de rechtspleging, en een USB-stick met een digitaal afschrift van het integrale dossier.

2. Grondwettelijke contouren en opdracht van de commissie

Het verzoek tot opheffing van de parlementaire onschendbaarheid werd aan het Vlaams Parlement voorgelegd conform de artikelen 59 en 120 van de Grondwet en de Commissie voor de Vervolgingen nam kennis van het dossier conform artikel 100 van het Reglement.

Overeenkomstig artikel 100, punt 6, tweede lid, kregen de leden van de commissie vooraf de mogelijkheid om het integrale dossier in te zien bij de secretaris-generaal van het parlement. Conform artikel 100, punt 6, derde lid, werd ook de betrokken Vlaamse volksvertegenwoordiger er op 13 oktober 2023, per mail onder andere van op de hoogte gebracht dat zij het dossier kon inzien en er zich een afschrift van kon laten bezorgen. Het lid opteerde voor de tweede mogelijkheid en dienovereenkomstig werd door de secretaris-generaal – tegen ontvangstbewijs – een kopie van het integrale dossier ter hand gesteld aan een daartoe gemandateerde medewerker van het lid. De inzagetermijn voorzien voor het lid was identiek aan die voorzien voor de commissieleden. Uit de oproeping voor de raadkamer mocht overigens blijken dat het lid en haar raadsman als sinds 29 september 2023 – ter griffie van de raadkamer van Antwerpen, dan wel digitaal – inzage hadden in het dossier.

Op haar bijeenkomst van 18 oktober 2023 nam de Commissie voor de Vervolgingen eerst kennis van de grondwettelijke contouren van haar opdracht, die vervat liggen in de hogergenoemde artikelen 59 en 120 van de Grondwet. Artikel 59, eerste lid, van de Grondwet luidt: "Behalve bij ontdekking op heterdaad kan geen lid van een van beide Kamers, tijdens de zitting en in strafzaken, worden verwezen naar of rechtstreeks gedagvaard voor een hof of een rechtbank, of worden aangehouden dan met verlof van de Kamer waarvan het lid deel uitmaakt." En artikel 120 van de Grondwet stelt: "Ieder lid van een Gemeenschaps- of Gewestparlement geniet de onschendbaarheid bepaald in de artikelen 58 en 59."

Vervolgens schetste de *commissievoorzitter*, op basis van de door het parket-generaal van Antwerpen in zijn verzoek tot opheffing van de onschendbaarheid van Sihame El Kaouakibi verschaftte gegevens, in algemene bewoordingen de origine van de nieuwe onderzoeksdaten, de resultaten die daaruit voortgevloeid waren, en de finaal daaruit voortgekomen bijkomende tenlasteleggingen.

Hij wees er daarbij ook op dat het onderzoek door de commissie van de in het dossier vermelde gegevens zich beperkt tot een zogenaamde 'marginale toetsing'. Het is dus niet de bedoeling om aan feitenonderzoek te doen of in de plaats van het openbaar ministerie of de rechter te treden. Dit betekent ook dat het al dan niet opheffen van de parlementaire onschendbaarheid van het lid in geen dele een vermoeden van schuld of onschuld inhoudt. Het gaat hier over niets meer of minder dan een machtiging om voor de raadkamer van Antwerpen de doorverwijzing van Sihame El Kaouakibi naar de correctionele rechtbank te kunnen vragen.

Conform de vaste parlementaire praktijk ter zake, gelden er in dezen slechts een beperkt aantal toetsingscriteria. Er dient met name enkel te worden nagegaan of de meegedeelde feiten *prima facie* niet tot de conclusie leiden dat het verzoek steunt op elementen die uit de lucht gegrepen, onrechtmatig, verjaard, willekeurig of onbeduidend zijn. Daarnaast dient te worden nagegaan of de feiten niet het onvoorziene gevolg zijn van een politieke actie en of het niet gaat om een misdrijf met duidelijk politieke drijfveren.

Ingeval na deze beoordeling een machtiging tot vervolging – in casu een machtiging om voor de raadkamer van Antwerpen de doorverwijzing van Sihame El Kaouakibi naar de correctionele rechtbank te kunnen vorderen – principieel mogelijk zou lijken, dient daarnaast te worden nagegaan of de werkzaamheden van het Vlaams Parlement hierdoor niet op onverantwoorde wijze zouden worden verstoord.

Ter gelegenheid van de hogergenoemde mail waarin aan Sihame El Kaouakibi op 13 oktober 2023 gemeld werd dat het parket-generaal opnieuw de opheffing van haar parlementaire onschendbaarheid vroeg en waarin haar ter kennis gebracht werd dat ze inzage in en een kopie kon krijgen van het dossier, werd haar ook meegedeeld dat ze het recht had om gehoord te worden op de voor 18 oktober

2023 gestelde bijeenkomst van de Commissie voor de Vervolgingen, daarbij desgevallend bijgestaan door een raadsman. Het lid antwoordde daar nog diezelfde dag op dat ze gebruik wenste te maken van haar hoorrecht en hierin zou worden bijgestaan door haar raadsman meester Joris Vercraeye. Om de agenda van die laatste te accommoderen en ten volle het recht op verdediging van het lid te vrijwaren, verplaatste de commissie haar oorspronkelijk voorziene aanvangsuur naar een later tijdstip diezelfde namiddag. Ze vergaderde hierdoor – met instemming van het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement – tijdens de plenaire vergadering van die dag.

De commissievoorzitter wijst er in dat verband op dat het lid en haar raadsman toegelaten is een pleidooi te houden en stukken, nota's en conclusies neer te leggen. Het is gebruikelijk dat de commissieleden zich in deze fase voornamelijk beperken tot het akte nemen van hetgeen er gezegd wordt. Het is geenszins de bedoeling een tegensprekelijk debat aan te gaan, aangezien het risico om in de feiten te treden, en dus de opdracht en de bevoegdheid van de commissie te overschrijden, in dat geval te groot is.

3. Standpunt van het lid

Sihame El Kaouakibi en haar raadsman, meester Joris Vercraeye, werden daarna tot de vergadering toegelaten. Meester *Joris Vercraeye*, advocaat aan de balie van Antwerpen, voerde het woord voor zijn cliënte. Hij stelde zich te zullen beperken tot het nader toelichten van enkele punten, met name omdat er nood is aan nuancering, om de plenaire vergadering – via het verslag van deze commissie – toe te laten tot een weloverwogen eindbeslissing te komen. Sommige uitspraken in die plenaire vergadering lijken immers maar moeilijk verzoenbaar met het vermoeden van onschuld dat toch nog steeds moet gelden ten aanzien van zijn cliënte.

Met de opheffing van de parlementaire onschendbaarheid van Sihame El Kaouakibi beoogt het openbaar ministerie haar voor de correctionele raadkamer van Antwerpen te brengen. De eindvordering die daar zal worden uitgesproken maakt deel uit van het dossier dat aan het Vlaams Parlement werd overgemaakt en waarvan de leden van deze commissie kennis hebben kunnen nemen. Waar in het begeleidend schrijven van het parket-generaal gewag wordt gemaakt van valse facturen die aan het licht zijn gekomen door aanvullend onderzoek, wijst de raadsman van het lid erop dat hier eigenlijk gewag gemaakt zou moeten worden van mogelijk valse facturen. Het is de rechtbank die op een later tijdstip zal moeten beslissen of die facturen al dan niet als vals kunnen aanzien worden.

Wat volgens meester Vercraeye ook niet klopt in het begeleidend schrijven, is dat het hier om de definitieve eindvordering zou gaan, omdat bijkomend onderzoek slechts één keer op geldige wijze zou kunnen worden gevraagd naar aanleiding van de regeling van de rechtspleging. Hij betwist dit, op grond van een cassatie-arrest van 8 maart 2006. Op basis hiervan meent hij dat zijn cliënte wel degelijk nog aanvullend onderzoek kan vragen met betrekking tot de nieuwe tenlasteleggingen die op haar wegen. Hij sluit dit hic et nunc zeker niet uit.

Daarnaast wijst hij erop dat het parket-generaal in zijn schrijven aan het Vlaams Parlement zich reeds principieel bereid heeft verklaard om op de zitting van de raadkamer van 26 oktober 2023 twee maanden uitstel te vragen voor de regeling van de rechtspleging. Deze commissie en dit parlement kunnen dus de tijd nemen om hun standpunt in dezen te bepalen. De raadkamer zelf bekijkt enkel of er voldoende aanwijzingen zijn van schuld om iemand door te verwijzen naar de correctionele rechtbank. Het is pas voor die correctionele rechtbank dat het debat ten gronde zal gevoerd worden. Zijn cliënte kijkt daar naar uit, want ze wordt nu al jaren verguisd in de media.

Nadat de parlementaire onschendbaarheid van Sihame El Kaouakibi door de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement een eerste keer was opgeheven op 19 oktober 2022, werden op de raadkamer van Antwerpen op 28 oktober 2022 door verschillende partijen aanvullende onderzoeksdaden gevraagd. Het is op basis daarvan dat men tot nieuwe tenlasteleggingen gekomen is. Het is over die nieuwe tenlasteleggingen dat het bij de huidige procedure tot opheffing van immuniteit gaat. Over de voorgaande tenlasteleggingen is men hier impliciet toch al tot een besluit gekomen. Die hadden betrekking op een bedrag van zo'n 260.000 euro. Dat bedrag staat veraf van de miljoenenbedragen vermeld in sommige media.

De nieuwe bijkomende tenlasteleggingen gaan in essentie over subsidies verleend door de Vlaamse Gemeenschap. Een commissie binnen het Vlaams Parlement moet hier dus in eer en geweten een oordeel vormen over de opheffing van een parlementaire onschendbaarheid op grond van tenlasteleggingen die gaan over subsidies verleend door de Vlaamse Gemeenschap. De procureur-generaal maakt daarbij gewag van valse facturen, die bedoeld zouden geweest zijn om de subsidie van de Vlaamse Gemeenschap te verkrijgen, dat wil zeggen te kunnen aanvragen en uitbetaald te kunnen krijgen. Meester Vercraeye wijst er in dat verband op dat de valsheid van de facturen in kwestie nog moet bewezen worden, en situeert aan de hand van een tijdslijn (aanvraag, toekenning en uitbetaling) de onwaarschijnlijkheid daarvan. Tevens wijst hij erop dat zijn cliënte reeds op 2 februari 2021 was afgezet als voorzitter van de vzw LGU Academy, zodat ook de manier waarop die facturen na die datum verantwoord werden haar niet verweten kan worden. Dat laatste gebeurde immers door de voorlopige bewindvoerder. Daarenboven werd aan de subsidie (waarvan 80 procent onmiddellijk werd uitbetaald als voorschot), geen enkele voorwaarde gekoppeld in het betreffende ministeriële besluit. Uit de verschillende bedragen die hij terugvindt in het dossier maakt meester Vercraeye op dat er voor het volle bedrag van het 80 procentvoorschot wel degelijk verantwoording gegeven kan worden.

De vijf facturen waar er nu vragen bij worden gesteld, betreffen een bedrag van net geen 58.000 euro. Samen met de initiële vordering die over een bedrag van zo'n 260.000 euro ging, komt men dus tot een bedrag van om en bij de 300.000 euro. Dat is het bedrag waarvoor zijn cliënte zich naar alle waarschijnlijkheid zal moeten verantwoorden voor de correctionele rechtbank. Dat zit dus ver af van de beweerde miljoenfraude en zal in de loop van de gerechtelijke procedure (die tot in cassatie en zo nodig nog verder kan gaan) nog hard gemaakt moeten worden.

Afsluitend stelt meester Vercraeye dat hij, noch zijn cliënte, zich als dusdanig verzetten tegen de opheffing van de parlementaire onschendbaarheid, maar dat hij wel wenst dat de zaak in het juiste perspectief geplaatst wordt wanneer deze commissie verslag uitbrengt naar de plenaire vergadering toe.

Afsluitend verklaart *Sihame El Kaouakibi* niets toe te voegen te hebben aan de uiteenzetting van haar raadsman.

4. Bespreking ten gronde

Nadat het lid en haar raadsman de vergadering verlaten hebben vatten de commissieleden de deliberatie ten grond aan.

De leden constateren daarbij vooreerst dat er hier een ruim feitenrelaas gegeven is, dat het kader van de marginale toetsing waarbinnen de commissie moet opereren ruimschoots overstijgt. Het is niet de taak, noch de bevoegdheid van de commissie om aan waarheidsvinding te doen. Dat komt toe aan de bodemrechter. Alleen die kan zich uitspreken over schuld of onschuld van de betrokkene. Allen zijn het er derhalve over eens dat op het naar voor gebrachte feitenrelaas niet kan worden ingegaan.

Verder stellen alle leden vast dat er geen verzet is tegen een nieuwe opheffing van de onschendbaarheid van het lid.

De commissie neemt vervolgens in overweging dat uit de parlementaire praktijk blijkt dat de opheffing van de onschendbaarheid alleen geweigerd wordt als de vervolging niet ernstig of oprecht is. Dat is met name het geval als de meegedeelde feiten prima facie tot de conclusie leiden dat de vordering steunt op elementen die uit de lucht gegrepen, onrechtmatig, verjaard, willekeurig of onbeduidend zijn. Ook mogen de feiten niet het onvoorziene gevolg van een politieke actie zijn, noch mag het gaan om een misdrijf met duidelijk politieke drijfveren.

Noch in de nieuwe eindvordering, noch in het aan het Vlaams Parlement bezorgde dossier, vond de commissie aanwijzingen waaruit zou blijken dat er sprake is van een politiek misdrijf of een onvoorzien gevolg van een politieke actie. Daarnaast blijkt dat de vraag tot opheffing van de onschendbaarheid niet steunt op elementen die uit de lucht gegrepen, onrechtmatig, verjaard, willekeurig of onbeduidend zijn. Ook wordt vastgesteld dat het ingaan op het hernieuwde verzoek tot opheffing van de parlementaire onschendbaarheid van het betrokken parlamentslid niet van aard is om de werkzaamheden van het Vlaams Parlement op onverantwoorde wijze te verstoren.

5. Conclusie

Gelet op de hierboven vermelde overwegingen adviseert de Commissie voor de Vervolgingen, na beraad en unaniem, de plenaire vergadering om in te gaan op het door de eerste advocaat-generaal, namens de procureur-generaal bij het hof van beroep van Antwerpen bij brief van 10 oktober 2023 geformuleerde verzoek tot opheffing van de parlementaire onschendbaarheid van Sihame El Kaouakibi, om het openbaar ministerie toe te laten, op basis van zijn nieuwe eindvordering, voor de raadkamer haar verwijzing te vorderen naar de correctionele rechtbank wegens valsheid in handels- of bankgeschriften of private geschriften en het gebruik ervan, en wegens subsidiefraude.

Peter VAN ROMPUY,
voorzitter

Karl VANLOUWE,
verslaggever